

Теорія дизайну

Дизайн - це творчий метод, процес і результат художньо-технічного проектування виробів, їхніх комплексів і систем, орієнтований на досягнення найповнішої відповідності створюваних об'єктів і середовища загалом потребам людини, як утилітарних, так і естетичних.

Дизайн — специфічний ряд проектної діяльності, що об'єднує художньо-предметне мистецтво і науково обґрунтовану інженерну практику у сфері індустріального виробництва. Реалізуючи функції дизайну: відображувальну, виховну, пізнавальну, комунікативну, гедоністичну, інтелект використовує всі три типи мисленнєвої діяльності: наочно-діловий, чуттєво-образний, поняттєво-логічний. Термін «промисловий дизайн» був затверджений рішенням першої генеральної асамблеї ICSID (International Council of Societies of Industrial Design, Міжнародної ради організацій промислового дизайну) 1959 року термін «дизайн» є професійним скороченням терміна «промисловий дизайн».

Історія дизайну

Слово «design» з'явилося в XVI столітті і вживалося по всій Європі. Італійський вислів «disegno intero» означав народжену у художника і викликану богом ідею — концепцію твору мистецтва. Оксфордський словник 1588 року подає таку інтерпретацію цього слова: «задуманий людиною план або схема чогось, що буде реалізовано, перше накреслення майбутнього твору мистецтва».

1849 року в Англії вийшов перший у світі журнал, який мав у назві слово «дизайн» — «Journal of Design», заснований державним діячем, художником-проектувальником сером Генрі Коулом (він же виступав ініціатором проведення Всесвітньої виставки в Лондоні 1851 року). В одному з перших номерів журналу було відзначено:

"Дизайн має двоїсту природу. На першому місці — строга відповідність призначенню створюваної речі. На другому — прикраса або орнаментация цієї корисної структури. Слово «дизайн» для багатьох пов'язується найчастіше з другим, з незалежним орнаментом, протиставленим корисній функції, ніж з єдністю обох сторін " (Річард Редгрейв, редактор)

У вересні 1969-го на конгресі Міжнародної ради організацій з дизайну було прийнято таке визначення: *«Під терміном дизайн розуміється творча діяльність, мета якої — визначення формальних якостей предметів, вироблених промисловістю. Ці якості форми відносяться не тільки до зовнішнього вигляду, але головним чином до структурних та функціональних зв'язків, які перетворюють систему в цілісну єдність з точки зору, як виробника, так і споживача».*

У середині ХХ століття в професійному лексиконі для позначення формоутворення в умовах індустріального виробництва вживалося поняття «індустріальний дизайн». Тим самим підкреслювався його нерозривний зв'язок з промисловим виробництвом і конкретизувалася багатозначність терміна «дизайн». І багато трактатів з історії дизайну того часу в заголовках містили уточнення «індустріальний дизайн». Потім у кінці ХХ століття проектно-художню діяльність в області індустріального формоутворення стали називати більш стисло — «дизайн». Почасти це пов'язано і з тим, що суспільство вступило у фазу постіндустріального розвитку, відбулися значні зміни у формулюванні «індустріального дизайну».

Сучасне уявлення про дизайн в цивілізованому світі розглядається набагато ширше, ніж промислове проектування. І дійсно, в будь-якій галузі діяльності людини, чи мистецтво, чи будівництво або політика ми стикаємося з поняттям дизайну.

Дизайн як процес

Появі результату розробки дизайну передують деякі окреслені кроки розробки. Загалом, дизайн як процес проєктування залежить від таких чинників, як ергономічність, коштовність, економічність та зручність. Тому деякі з наведених нижче етапів проєктування можуть бути викинуті з процесу виробництва. Наприклад, задля зниження коштовності виробництва. Етапи розробки поділяють на декілька груп:

До виробничого циклу

- Бриф — визначення цілей дизайну.
- Аналітика— аналіз визначених цілей
- Дослідження — вивчення схожих дизайн-рішень
- Специфікація — опис необхідних затрат задля реалізації дизайн-рішення
- Дизайн-рішення — концептуалізація та технічний опис (технічне завдання) для реалізації визначеного дизайн-рішення.
- Презентація — презентація дизайну

Виробничий цикл

- Розробка — введення дизайн-рішення
- Тестування — тестування дизайн-рішення

Післявиробничий цикл (для майбутніх розробок)

- Виконання
- Оцінка

Дизайн як творчий процес можна розділити на:

- **художній дизайн** — створення світу речей суто з точки зору естетики сприйняття (зовнішні прояви форми);
- **технічну естетику** — науку про дизайн, що враховує всі аспекти, і перш за все конструктивність (ранній етап становлення), функціональність (середній), комфортність виробництва, експлуатації, утилізації технічного виробу і т. д. (сучасне розуміння).

Об'єкти дизайну

Об'єктом дизайну може стати практично будь-який новий технічний промисловий виріб (комплект, ансамбль, комплекс, система) в будь-якій сфері життєдіяльності людей, де соціально-культурно обумовлено людське спілкування.

Основні категорії об'єкта дизайну

Образ — ідеальне уявлення про об'єкт, художньо-образна модель, створена уявою дизайнера.

Функція — робота, яку повинен виконувати виріб, а також смислова, знакова і ціннісна ролі речі.

Морфологія — будова, структура форми виробу, організована відповідно до його функції, матеріалом і способом виготовлення, що втілює задум дизайнера.

Технологічна форма — морфологія, втілена в способі промислового виробництва речі-об'єкті дизайн-проектуювання в результаті художнього осмислення технології.

Естетична цінність — особливе значення об'єкта, що виявляється людиною в ситуації естетичного сприйняття, емоційного, чуттєвого переживання і оцінки ступеня відповідності об'єкту естетичному ідеалу суб'єкта.

На сьогодні науковці України активно вказують на значне входження дизайну в суспільні процеси України та відсутність розуміння ролі цього виду мистецтва в масовій свідомості.

Розглядаючи стан дизайну на Україні загалом і дизайну друкованої продукції зокрема, варто віддати належне значному зростанню інтересу до дизайнерської освіти в багатьох ЗВО.

Суттєвий інтерес з'явився вже наприкінці 80-х рр. ХХ ст., а в 1995–2001 роках пройшла низка конференцій вобласних містах України з питань комплексної дизайнерської освіти на різних навчальних рівнях.

Існує проблема узагальнення зарубіжного досвіду щодо дизайнерської освіти загалом, як окремого напрямку сучасної культури, а також значного забезпечення цього напрямку належною кількістю кваліфікованих фахівців.

Теоретичні проблеми мають своїх послідовників і науковців. Дизайн набуває великого значення, піднімається на високий рівень, починаючи з часів занепаду пластичних мистецтв у ХІХ столітті, що призвело до розриву з багатовіковою європейською художньою традицією. А дивлячись на це з іншого боку, дизайн можна віднести до найбільш масових видів мистецтва, що охоплює майже всі види діяльності.

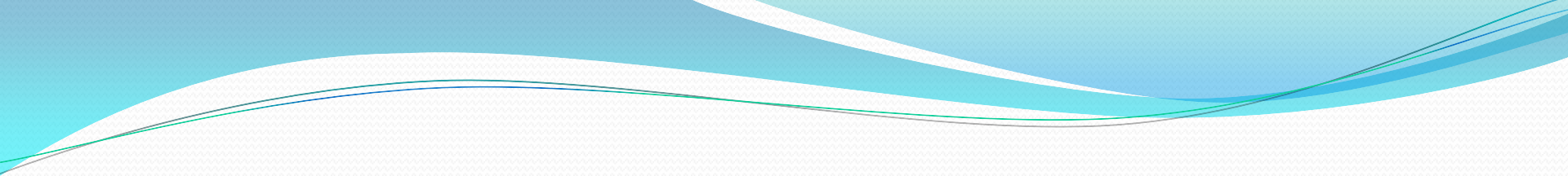
Розглядаючи дизайн, як синтетичний вид мистецтва слід визначити його окремі складники, а саме: конструктивний, художній, естетичний, виховний, соціальний, ландшафтно-природний.

На сьогодні основною проблемою, що вимагає ретельного дослідження, є історія дизайну загалом, його вплив на інші види мистецтва та його роль у формуванні естетичних поглядів людини. Дизайн як напрям виду мистецтва потребує особливої уваги.

Повертаючись до історичних витоків дизайну і його теоретичної основи формоутворення – теорія К.Фіндлера утворилася у тісному взаємозв'язку з діяльністю двох значних художників другої половини ХІХ століття – живописцем Г. Марте та скульптором А. Гільдебранда.

На думку автора, мистецтво може бути справжнім мистецтвом тоді, коли воно звільниться від логічного і актуального, що пов'язане з завданням практичного життя. “Митці повинні не шукати вираз для змісту часу, а скоріше надавати часу для цього змісту”. Ідеї Фіндлера суттєво вплинули на ідею та художню практику ХХ століття. До проблем дизайну відносяться питання розробки художнього образу та художньої концепції, питання про його сприйняття.

Рівнем художньо-дизайнерських якостей служить форма виробу. І в цьому зв'язку принципове значення набуває питання про співвідношення форм та змісту. Призначення предмету повинно мати відповідну матеріальну форму, яка визначає і надає предмету особливу візуальну характеристику. Саме форма, як головний засіб сприйняття предметів дизайну, дає можливість сприймати предмети в реальному житті.

На сьогодні дизайн бурхливо входить в усі сфери життя і діяльності людини. Обійти і уникнути сучасного впливу неможливо, бо нікому не вдається вистрибнути з культурного побуту епохи, в якій ми постійно перебуваємо. Людина не може обійтися без одягу, посуду, меблів, транспорту... Все це, безперечно, – твори дизайну, створенні в новому стилі, що свідомо впливає на свідомість людини. Ми переживаємо час, коли проблема дизайну почала отримувати серйозну увагу та стає об'єктом.

Дякую за увагу!